

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שמיני

היכל
תשיעי

תורת מנחם תפארת לוי יצחק

ביאורים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקלעה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

על לקוטי לוי יצחק

חפ"ח

הערות לזהר פרשת עקב

יוצא לאור ליום ההילולא כ"ף מנחם-אב, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

לעילוי נשמת

אמנו מרת רחל לאה ע"ה מונדשיין

בת הרה"ח הרה"ת ר' דוד ע"ה בראומן

נלביע ערב ש"ק פרי עקב, בעלות המנחה

כ"א מנחם-אב, ה'תשס"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

הוספה

בי"ה, יג' אלול תשכ"ג
ברוקלין.

פרידא שרה תחי'
שטערנא מלכה תחי'

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכתבן מששי באלול עם המצורף אליו, אחד העתונים
שנדפסו במחנה אמונה.

ונעם לי לדפדף בו, וביחוד לקרות בסיום מכתבן אשר הקיץ עבר בהצלחה וכו'
שבודאי כוונתן הצלחה מתאימה ע"פ תורתנו תורת חיים,
וכמדובר בשיחתי בענין השקדים בהקדמה לפתיחת המחנה,
יהי רצון שיראו הפירות בהקדם ובשקידה.
ואשרי חלקן של כל אלו שיד להן בהאמור.
והרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השם יתברך בענייניהן הפרטים.
מטובן למסור את הנ"ל לכל המשתתפות בפעולות האמורות שתליט"א.
בברכת הצלחה בכל האמור ולכתיבה וחתומה טובה.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

פרידא שרה .. שטערנא מלכה: דאקס / העכט, ברוקלין.

וכמדובר בשיחתי .. בהקדמה לפתיחת המחנה: יום ג', כ"ו סיון, ה'תשכ"ג — תו"מ

התועדויות חל"ז (תשכ"ג ח"ג) ע' 91 ואילך. וש"נ.

וזהו גם כללות הענין דהוכפל בו כי טוב — לא רק "טוב לשמים" (כפי שהי' ביום ראשון, שהי' הקב"ה יחיד בעולמו¹⁹), אלא גם "טוב לבריות"²⁰; הן אהבת ה'²¹, "ואהבת את ה' אלקיך"²², והן אהבת ישראל, "ואהבת לרעך כמוך"²³ — שכולא חד²⁴.

(משיחות ש"פ עקב כ"ף מנ"א תש"כ. כ"ף מנ"א תשל"ד.
תשל"ז. ש"פ עקב כ"ף מנ"א תשמ"ג. ש"פ ראה תשמ"ו)

19) ב"ר פ"ג, ח. פרש"י בראשית א, ה.
20) קידושין מ, א.
21) שגם בהיותה באופן של "רזא",
אהבה מסותרת — הרי היא כוללת כל
התומ"צ (כי אהבה היא שורש לכל רמ"ח
מ"ע, כולל גם מצות היראה, שהיא שורש
לכל שס"ה מצוות לא תעשה).
22) ואתחנן ו, ה.
23) קדושים יט, יח.
24) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 3. וש"נ.

דוקא, משא"כ בהמשכה שהיא עצמה כבר מבחי' הגבורה, שוב אין צורך בענין של צמצום, ואדרבה כו'.

וכמו בענין ה"משל", שהו"ע של צמצום, שאצל חכם גדול כמו שלמה המלך נאמר¹³ "וידבר שלשת אלפים משל", כדי לצמצם ולהוריד את השכל מדרגא לדרגא כו', כיון שבלאה"כ לא יוכל להתגלות לתלמיד, משא"כ חכם ע"ד הרגיל אינו זקוק לצמצם את השכל ע"י משל, ואדרבה: אם יצמצם את שכלו, לא יתגלה השכל שצריך להתגלות.

ועפ"ז מובן גם בעניננו: ב"אתה" וב"הוי" נקט רזא — דכיון שזהו גילוי מבחי' חסד דאצילות שהוא בל"ג, ועד להגילוי מבחי' התפארת, קן האמצעי, שעולה עד הכתר, לכן המשכתו היא ע"י צמצום והעלם (רזא); משא"כ ב"אלקיננו" לא נקט רזא, דכיון שזוהי המשכה שמבחי' הגבורה שהיא מלכתחילה מצומצמת ומוגבלת, שוב אין צורך בצמצום והעלם.

אמנם, תכלית ההעלם (רזא) שבענין האור והגילוי — שע"ז יוכל להתגלות גם תוקף האור, שזהו שלימות הגילוי דלעת"ל, "כצאת השמש בגבורתו"¹⁴, שהקב"ה מוציא חמה מנרתקה¹⁵.

ו. וההוראה מזה בעבודת האדם:

לאחרי שישנה העבודה בקו הימין, שהו"ע החסד, וכן בקו השמאל, שהו"ע דתגבורת החיות¹⁶ — הנה כאשר באה העבודה דקו האמצעי, אין להספק ב"טוב" פעם אחת, אלא צריך להוסיף בזה עוד יותר, בדוגמת יום השלישי שהוכפל בו כי טוב.

כלומר: אין לחשוב שכיון שעבודתו היא כבר בשלימות (בכל ג' הקוין), מספיק שתהי' עבודתו באופן של "טוב" פעם אחת, אלא אדרבה: כיון שעבודתו היא בשלימות, צריך להוסיף בה כהנה וכהנה¹⁷, ב"פ"כ טוב".

אמנם, ככל שתגדל מעלת עבודתו בעולם, שכללותה הו"ע של ברכה, המשכה חדשה (גם לגבי שלימות העולם כפי ש"על מילואו נברא"¹⁸) מהשרש ומקורו כו' — הרי זה צריך לבוא באופן של התלבשות בכלים, במדידה והגבלה, לפי ערך כלי המקבל, כדי שיוכל להתקבל בעולם.

13) מלכים-א ה, יב. וראה תו"א לך לך יא, ג. ובכ"מ.

14) ס' שופטים ה, לא.

15) נדרים ח, סע"ב. וש"נ.

16) ראה תו"א נח ט, ג.

17) ראה סנהדרין כט, א.

18) ראה ב"ר פ"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

פרשת עקב

— א —

המשכת הברכה ממקור העליון עד למטה מטה

צורך לא רזא דמקורא עלאה מכללא לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל צולייניו¹.

(והר עקב רע"א, ב)

הג' לשונות לארקא לאמשכא לאנהרא, י"ל, כי ברוך שהוא רזא דמקורא עלאה², דהיינו יסוד אבא, הנה חכ' הוא יו"ד שבשם, שיש בזה ג' בחי', והוא הג' אותיות יו"ד, יו"ד נקודה, ו' קו, ד' שטח. ורומזים ג"כ על חב"ד, כי חכ' כולל בינה ודעת ג"כ, י' חכ' ו' דעת ד' בינה³. זהו לארקא מיי', ולאמשכא מו', כי ו' הוא המשכה, ולאנהרא מד', כי הארת אור הוא בהתפשטות והיינו שטח.

(לקוטי לוי"צ עקב ע' תנח)

פשוטו של דבר הוא⁴ — שיהי' לארקא ויתגלה ממקור העליון של הברכה עצם הברכה (ולא הארה לבד)⁵, ויומשך למטה מטה, ותאיר הברכה בכל הענינים לפרטיהם.

(ממכתב ערב ש"ק פ' עקב, כ"ף מנחם-אב תשכ"ו — אג"ק חכ"ד ע' קצב)

המשכת הברכה היא ממקור העליון של הברכה, שזהו עצם הברכה (ולא הארה בלבד), כמרומז בלשון לארקא, מלשון "שמן תורק"⁶,

1) ע"פ מ"ש אדהאמ"צ בהקדמתו לביאורו"ז אודות גודל "דקדוק הלשון בכל מלה שהי' מכוון ע"פ אמיתית חכמת הקבלה" — יש לדייק בלשון "בוציינין", מהו טעם השינוי מהלשון "שרגיין" בפיסקא שלפניו.

2) כמ"ש שמן תורק כו' שמריק מכלי אל כלי (ביאורו"ז להצ"צ פרשתנו ס"ע תקעג. אוה"ת פרשתנו ס"ע תקמט).

3) שה"ש א, ג.

4) ראה לקמן אות ב.

5) להעיר מקהלת יעקב מערכת יו"ד ס"י"ב. ובכ"מ (ממכתב דלקמן).

6) כמובן מבי' ענין נקודה קו שטח בד"ה מי מנה תער"ב (המשך תער"ב ח"א ע' נ

*) ושם מוסיף שזהו גם הענין דנקודה ספירה ופרצוף.

"שמריק מכלי לכלי"⁷, היינו, שהשמן עצמו, שמורה על בחי' החכמה⁸, כפי שהי' בכלי הקודם, נשפך ("גיסט זיך") לכלי השני; ובאופן כזה נמשך עד למטה, והיינו, שמתלבש ומאיר בכלים, שזהו הפירוש ד"לאגהרא כל בוצינין", שהרי בוצינין הם כלים להאור (שיומשך בהם האור שבחכמה).

(מד"ה ואכלת ושבעת דש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב תשכ"ו)

ד. ובעומק יותר:

ידוע שבחי' הטוב שיוורד ומתגלה למטה, הוא רק גילוי מסויים מבחי' הטוב, ואילו עיקר בחי' הטוב נשאר באופן של סוד והעלם, שזהו"ע ד"רזא".

ולכן: בקו הגבורה לא שייך לומר "רזא", כיון שהטוב (הגלוי) אינו נמשך למטה כלל, אלא נשאר כולו למעלה; ורק בקו החסד והתפארת נמשך בחי' הטוב למטה באופן גלוי, אלא שהגילוי אינו עיקר ועצם הטוב, שנשאר באופן של סוד והעלם, "רזא".

והענין בזה — ש"ברכה" מורה על הוספה שלא ע"ד הרגיל — המשכה חדשה וגילוי חדש מהשרש ומקור, ששם הוא באופן של העלם, וע"י הברכה נמשך מן ההעלם אל הגילוי, ולכן נקט לשון "רזא", "שהוא סוד והעלם" — להדגיש שזוהי המשכה מהשרש ומקור שלא נתגלה עדיין; וכאשר ההמשכה והגילוי הוא ממקום נעלה יותר (ב"פ טוב), נקט ב"פ רזא, כיון שהשרש ומקור היותר עליון הוא בהעלם יותר.

ורק ב"אלקינו לא נקט רזא" — כי "אלקינו" מורה על התגלות ההמשכה במציאות העולם ("כלים"), ע"י מדת הגבורה, צמצום, מדידה והגבלה כו', והיינו, לא כפי שהענין הוא בהעלם (רזא) בשרשו ומקורו, אלא כפי שנמשך ומתגלה (מחוץ למקורו) במציאות העולם, ע"ז שהאור בא במדידה והגבלה לפי ערך כלי המקבל.

ה. ועוד ענין בזה — שדוקא גילוי נעלה יותר נמשך ע"י צמצום והעלם (רזא), כמו בשמש, שמצד תוקף האור, בהכרח שיומשך ויתגלה דוקא ע"י כיסוי הנרתק, שעל ידו יוכלו הבריות לסבול את אור השמש.

וע"ד שמצינו בנוגע לענין השערות (צמצומים)⁹, שאצל כהנים (חסד) צ"ל ענין השערות, "זקן אהרן שיוורד על פי מדותיו"⁸, משא"כ אצל לויים (גבורה)⁹, שבהם נאמר¹⁰ "והעבירו תער על כל בשרם". ועד"ז ישנו החילוק בין שערות דנזיר שבו נאמר¹¹ "קדוש יהי גדל פרע שער ראשו", לשער באשה ערוה¹² — כי, בנוגע להמשכה מבחי' חסד, וכפרט "רב חסד", הנה מצד גודל מעלת האור בהכרח שיומשך ע"י צמצום

7) ראה לקו"ת אמור לא, ד ואילך. בתחלתו. ועוד) בנוגע לשם "לוי" שענינו ובכ"מ. גבורה.

8) תהלים קלג, ב. 10) בהעלותך ח, ז.

9) כפי שמבאר אאמו"ר (ברשימתו 11) נשא ו, ה.

בנוגע לשמו — נדפסה בלקוטי לוי"צ לתניא 12) ברכות כד, א.

8) ראה ביאורו"ז לאדהאמ"צ פרשתנו קיח, ב.

7) שהש"ר עה"פ (פ"א, ג).

אור השכל, ויש אור גשמי. וכשמשווים אותם זל"ז, הרי, אור רוחני הוא אור אמיתי, ואילו אור גשמי אינו אלא אור מדומה.

והנה, אור רוחני, כמו אור השכל — נראה רק בעיני השכל שתופס בדבר רוחני דוקא. והפכו באור גשמי — שנראה רק בעיני בשר שתופס בדבר גשמי דוקא.

ונמצא, שענין שהוא "אור" (גילוי) לגבי עיני השכל — הוא "רוז" (העלם) לגבי עיני בשר. וענין שהוא "רוז" (העלם) לגבי עיני השכל — הוא "אור" (גילוי) לגבי עיני בשר.

אמנם, הכוונה היא לחבר ולאחד ב' בחינות אור הנ"ל — שגם אור רוחני "רוז" לגבי עיני בשר, יומשך למטה להיות בגילוי לעיני בשר.

ג. ועפ"ז יש לבאר תוכן ביאור דברי אאמו"ר ש"רזא דימינא" הוא כמו טוב שנאמר ביום הראשון, "רזא דאמצעיתא ורזא דמהימנותא" הם כמו ב"פ כי טוב שנאמר ביום השלישי, ו"סטרא דשמאלא" (שבזה לא נקט רזא) הוא כמו שלא נאמר טוב ביום שני:

יום ראשון שהוא בחי' חסד, ענינו תכלית הגילוי דאור רוחני, ולכן נאמר בו כי טוב, שזהו הטוב דבחי' החסדים, אלא שלמטה אינו מאיר בגילוי, כי אם באופן של רז והעלם ("רזא דימינא").

יום שני שהוא בחי' גבורה וצמצום, ענינו שהאור הרוחני אינו מאיר, ולכן לא נאמר בו טוב דבחי' החסדים, אלא, שמצד הגבורה והצמצום באור הרוחני, מאיר למטה אור גשמי (ולכן לא נקט רזא דשמאלא).

והחידוש דיום שלישי שהוא בחי' תפארת, קו האמצעי, שמחבר וכולל את קו השמאל (גבורה וצמצום) עם קו הימין (חסד) — שהאור הרוחני (חסד) יומשך ויאיר בגילוי גם באור הגשמי (שבא בסיבת הגבורה והצמצום דהאור הרוחני).

וזהו מה שיום השלישי הוכפל בו כי טוב (וכנגדם נקט ב"פ רזא), אחת למלאכת היום ואחת לגמר מלאכת השני — שמלבד הטוב שמצד בחי' החסד שכולל בתפארת (אור רוחני שאינו נמשך ומתגלה למטה, "רזא" הא'), מתגלה בו גם הטוב שבבחי' הגבורה, הכוונה הפנימית שבענין הגבורה והצמצום (שלא נתגלה ביום שני, וישנו רק בהעלם, "רזא" הב') — שכוונת הצמצום והעלם האור הרוחני היא כדי שהאור הרוחני יומשך ויאיר בגילוי באור הגשמי.

— ב —

ברוך — יסוד אבא

בביאורי הזהר¹ מפרש ש"ברוך" הוא בחי' יסוד אבא. אבל באור החמה (שהי' עוד בסמיכות לזמן האריז"ל) מפרש שזהו בחי' בינה. ובהערות אאמו"ר מפרש "דהיינו יסוד אבא", כהפי' בביאורי הזהר, ולא כפי' אור החמה.

וראי' לדבר, ממ"ש ש"ברוך דא רזא דמקורא עילאה מכלא", כי, על בינה אי אפשר לומר "מקורא עילאה מכלא", שהרי החכמה היא למעלה ממנה, ועד שמעלת החכמה לגבי בינה הוא עילוי שבאין ערוך, שהרי בינה הו"ע ההבנה וההשגה, ואילו חכמה — מבואר בתניא² שהיא למעלה מההבנה וההשגה כו', ולכן מתלבש בה אור א"ס ב"ה דלית מחשבה תפיסא בי' כלל, והו"ע נקודת היהדות שבכאו"א מישראל, שעז"נ³ "ויקץ כישן ה'", לעמוד בנסיון באמונת ה' בלי שום טעם ודעת ושכל מושג לו כו' למסור לו נפשו על קדושת שמו. וכמוכן ריחוק הערך שביניהם גם מהיחס לענין העולמות, כידוע שאימא עילאה (בינה) מקננא בכורסיא⁴, שזהו עולם הבריאה, ואילו אבא עילאה (חכמה) מקננא באצילות⁵, והרי עולם האצילות הוא עולם האחדות⁶, ששם איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד⁷, משא"כ בעולם הבריאה, "שמשם יפרד"⁸.

ועכצ"ל, ש"ברוך דא רזא דמקורא עילאה מכלא" קאי (לא על בינה, אלא) על יסוד אבא (חכמה).

(מר"ה ואכלת ושבעת דש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב תשכ"ו)

1) לאדהאמצ' פרשתנו קכ, א ואילך.	5) רמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א משפטים
2) פ"ח-י"ט.	6) ראה תו"א וראו נו, א. ובכ"מ.
3) תהלים עח, סה.	7) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב). תניא
4) תקו"ז ת"ו (כג, א).	8) בראשית ב, יו"ד. תו"א שם.
	ע"ה, א. וראה סה"מ תרצ"ו ע' 119. וש"נ.
	ע"ה תקעא. אוה"ת פרשתנו ע' תקמת.

— ג —

לארקא ולאמשכא ולאנהרא — חכמה דעת בינה

א. בענין האותיות י'ו'ד' נתבאר בכ"מ (לא כמו המבואר בהערות אאמו"ר כאן: ו' (קו) — דעת, ד' (שטח) — בינה, אלא) באופן אחר: י' — חכמה, בחי' נקודה. ו' — בינה (המשכה), קו, כי בינה ענינה המשכה. ד' — דעת, כי ד' הוא בחי' שטח, שהרי בדעת ישנם כל הפרטים ועד באופן דהחלטה שהוא ענין השטח (שטח קבוע).

ועפ"ז, ג' הענינים לאנהרא לאמשכא ולארקא הם לכאורה: לאנהרא — י' שהוא ענין החכמה [ויש להוסיף שהשייכות דלאנהרא לבחי' חכמה הוא כי בחכמה הוא ענין האור בלי כלים¹, ולאנהרא הוא ענין האור], לאמשכא — ו' שהוא ענין הבינה, ולארקא — ד' שהוא ענין הדעת*.

(* המוחין סדרן זת"ז חב"ד: חכמה, י', אור השכל בלי כלים, אצילות. אח"כ כשנמשך (עד שנתגשם) מאין ליש, בינה, אור שהוא נמשך בכלי, בריאה (אפשרויות המציאות — אבל אאפ"ל מציאות בפועל "דכליל חו"ג"). תחתיו: נתגשם יותר (אף שמקורו וכחו מלמעלה מחו"ב) עד דכליל חו"ג ובאופן מוחלט ועד שנתחלק לחו"ג כ"א במוח (נפרד) בפ"ע, מפתחא דכליל שית. ומצד מקורו שנמשך בו ואינו נשתנה — דוקא ע"ז שייך לארקא (מכלי אל כלי אותו "הדבר" — כבביאוה"ז²), וחכמה ה"ה מחיצוניות הכתר כו'. וכדמוכח ג"כ מהא דד' מוחין דתפלין מתאימים לד' אותיות השם, אבי"ע. ואכ"מ.

אלא שכאן בזהר וביאוריו הדיוק בלשון לאנהרא — הארה ולא אור, לארקא שנמשך עצם הדבר, שאין כלי שתשנה האור דיסו"א (משא"כ בדעת שנמשך הפנימיות, אבל ע"י כלי).

(ממאמר ד"ה ואכלת ושבעת, דש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשל"ג — לקו"ש ח"ט ע' 267)

ב. ויש להוסיף כביאור הטעם שאאמו"ר מבאר ש"לארקא" קאי על חכמה, "לאמשכא" על דעת, ו"לאנהרא" על בינה (ולא כהביאור שלאנהרא הו"ע החכמה לאמשכא הו"ע הבינה ולארקא הו"ע הדעת) —

— ז —

השייכות ד"רזא" ל"אור"

אמה .. לא רזא דימינא .. הוי' לא רזא דלמנעיתא רזא דמהימנותא .. אלקיניו לא סטרא דשמאלא וכו'.

(והר עקב רע"א, ז)

באתה ובהוי' נקט תיבת רזא, בכל א', רזא דימינא ורזא דאמצעיתא. וכאן באלקיניו לא נקט רזא, רק סטרא. ובהוי' נקט רזא ב"פ, רזא דאמצעיתא רזא דמהימנותא. י"ל ע"ד כמו שביום ראשון שנברא בו האור, חסד, כתיב כי טוב¹. וביום שלישי שלנגד ת"ת, כתיב ב"פ כי טוב². וביום שני שלנגד גבורה, לא כתיב כי טוב.

והנה רזא שהוא סוד והעלם, הוא כמו בחי' טוב, כי טוב הו"ע גניזה והעלם, כמא"י³ ע"פ⁴ וירא אלקים את האור כי טוב, כי טוב לגנוז .. א"כ טוב הוא כמו רזא. לכן, באתה, שהוא חסד, כהן⁴, ימינא, כמו יום ראשון שנברא בו האור, נקטו רזא דימינא, כמו שנאמר ביום ראשון טוב. ובהוי' ת"ת, כמו יום שלישי שלנגד ספירת הת"ת, נקטו ב"פ רזא, כמו שנאמר ביום השלישי ב"פ כי טוב. ובאלקיניו שהוא לנגד מדת הגבורה .. כמו יום שני שלנגד גבורה, לא נקט בי' רזא, כמו שביום שני לא נאמר טוב.

(לקוטי לוי"צ עקב ע' תנח"ט)

א. לכאורה אינו מובן: מהי השייכות של "רזא" ל"אור כי טוב" (ועד ש"אור" בגימטריא "רז"י⁵) — הרי אור ענינו גילוי, קו החסד, ואילו "רז" שענינו סוד והעלם, שייך יותר לסטרא דשמאלא, קו הגבורה (וכמו חסדים המכוסים שהתגלותם למטה היא באופן של גבורות⁶), ואיך יתכן שדוקא ביחס לענין האור והגילוי נקט הלשון "רזא" (העלם), וכשהגילוי הוא באופן נעלה יותר, ב"פ טוב, נקט ב"פ רזא (העלם שבהעלם) !?

ב. ויובן בהקדים — שיש כמה סוגים ב"אור": יש אור רוחני, כמו

(1) בראשית א, ד. (2) ב"ר פ"ד, ו. פרש"י בראשית א, ז. (3) ראה חגיגה יב, א. (4) כפי שמביא בזהר מ"ש (תהלים קי, ד) "אתה כהן לעולם". (5) זח"ג כח, ב. תקו"ז תי"ט. וראה ספר הערכים-חב"ד (כרך ב) מערכת אור — ביחס לרז (ע' תריג ואילך). וש"נ. (6) ראה גם תו"מ — תפארת לוי"צ פ' אחרי ס"ע קנח.

(1) ראה סה"מ תרע"ח ע' שסו. ועוד. (2) ביאוה"ז להצ"צ פרשתנו ס"ע תקעג. אוה"ת פרשתנו ס"ע תקמט.

ודוגמתו למעלה — החילוק שבין ב' השמות הוי' ואדני' (ב' יו"ד'ין), שחילוק זה הוא בדוגמת ובהתאם לחילוק שבין לימוד התורה לביור העולם בעבודת האדם לקונו.

ג. ויש להוסיף ולקשר זה עם ההוספה בלימוד התורה מחמשה עשר באב — "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף"⁸.
ובהקדמה:

הוספה (בלימוד התורה) — פירושה, לא השלמת החסר, אלא הוספה יתירה על השלימות שמקודם; וביחד עם זה, הוספה על הקודם, היינו, שיש לזה ערך ושייכות להקודם, ועד, שבא בהמשך וכתוצאה מהקודם כו' (ע"ד "אם תשמע בישן תשמע בחדש"⁹).

וענין זה קשור גם עם ב' היו"ד'ין — השייכים זה לזה, ובאים בהמשך ובהוספה כו', שהרי, ו"ד (שמספרם יו"ד) הם ההמשך דאות י', כי, אות י' היא נקודה, וממנה נמשך אח"כ ו' ד', קו ושטח.

וביאור הענין בשייכות ללימוד התורה — יש לומר בשתיים:

(א) אות י' — הו"ע קול פשוט¹⁰, שממנו נמשך אח"כ התחלקות הדיבור, ו' ד', לימוד התורה בקול ודיבור כו'.

(ב) ב' היו"ד'ין (היו"ד שבתחלת שם הוי' והיו"ד שבסוף שם אדני') הם ע"ד ובדוגמת נקודת החכמה (יו"ד ראשונה) ונקודת התמצית (יו"ד אחרונה).

(משיחת ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב תשמ"ז)

כיון שכאן מדובר אודות בינה ודעת כפי שכלולים בחכמה ("חכמה כולל בינה ודעת ג"כ"), היינו, שהעיקר היא בחי' החכמה.

ובהקדים החילוק שבין חכמה לבינה³ — שהענין ד"אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁴ הוא בבינה, ואילו בחכמה הרי זה באופן ד"הוי' עמו⁵, שהלכה כמותו"⁶ ("אמת לאמיתו"), והיינו לפי שחכמה הו"ע הביטול ("נוחין ועלובין"⁴), שזהו הכלי לכוין לפסק ההלכה⁸ שבה מתגלה רצון העליון (למעלה מהשקו"ט בשכל)⁹.

וזהו ש"חכמה כולל בינה ודעת ג"כ", כי, בפסק ההלכה — הקשור עם ענין החכמה — נכללת כל השקו"ט וחילוקי הדעות, שהו"ע הבינה, וכן ההכרעה בין חילוקי הדעות, שהו"ע הדעת.

וכיון שכאן העיקר הו"ע החכמה, לכן נאמר על זה "לארקא" — כמבואר בביאורי הזהר² ש"לשון ולארקא הוא כמ"ש¹⁰ שמן תורק שמך .. כמו שמריק מכלי אל כלי¹¹, שנמשך כל עצם הדבר כו" — עצם השמן, ובלשון הזהר¹²: "משחא עלאה", שזוהי בחי' מוחא סתימאה¹³.

ו"לאמשכא" — הו"ע הדעת, שעל ידו נמשך עצם הדבר ("לארקא") כמו שהוא, שזהו כללות הענין של קו האמצעי, שאינו מתעבה, וכמו שהוא למעלה מעלה כך נמשך למטה מטה (כמבואר בכ"מ¹⁴ בענין "אין קישוי אלא לדעת"¹⁵, שלכן באה בהטיפה כל העצמיות של האב, עוד יותר מכמו שהוא בגילוי אצל האב עצמו¹⁶).

ובהתאם לכך מבאר ש"לאנהרא" הו"ע הבינה — כי כאן לא מדובר אודות הבינה כפי שהיא בפ"ע (שאז נקראת "קצה השמים", כבהמשך מאמר הזהר), אלא כפי שהיא כלולה בחכמה, שלכן אין זה באופן שישנם כו"כ סברות, אלא גם הבינה היא באופן של אור¹⁷, שנראה בביור כיצד תהי' ההלכה בפועל (מצד הביטול שבחכמה, כנ"ל).

(3) ראה אוה"ת בלק ע' תתקלט. ועוד.
(4) עירובין יג, ב. וש"נ.
(5) שמואל-א טז, יח.
(6) סנהדרין צג, ב.
(7) שבת יו"ד, א. וש"נ.
(8) ראה סה"מ תרכ"ז ע' ש ואילך.
(9) ראה תניא אגה"ק סכ"ט.
(10) שה"ש א, ג.
(11) שהש"ר עה"פ (פ"א, ג).
(12) ריש פרשתנו.
(13) ביאורו"ז לארהאמ"צ פרשתנו קיה, ב.
(14) ראה תו"א בהוספות ויחי קה, ג.
ובכ"מ.
(15) יבמות נג, סע"ב.
(16) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ג ואילך. ועוד.
(17) וכמו בנוגע ליסוד אבא (שמסתיים ביסוד ז"א (ראה תו"א מקץ מ, א)) — שהוא באופן אחר מכמו שהוא ביסוד ז"א.

(8) שם לא, א.
(9) פרש"י עקב יא, יג.
(10) להעיר, שברושי תק"ש שבסידור (עם דא"ח — רמד, ג ואילך) מבואר שקול פשוט הוא הברת האל"ף — כי, שם מדובר אודות בחי' הכתר, אל"ף, וכאן מדובר אודות בחי' החכמה, יו"ד (שבה נכלל גם קוצו של יו"ד וכו'). כלומר, התחלת ההמשכה היא אמנם מבחי' הכתר, "אנכי", אלא, שאח"כ נמשך גם בבחי' הוי', הוי' דלעילא והוי' דלתתא, עד לבחי' אדני'.
ובפשטות — בנוגע ללימוד התורה — שאמיתת ענין ההשפעה מרב לתלמיד היא מצד עוצם וריבוי אור השכל אצל הרב (בחי' הכתר), שלכן, מוכרח גלות ולהשפיע, אלא, שההשפעה בפועל שייכת רק לאחרי שהרב מצמצם את אור השכל עד לאופן של נקודה כו' (בחי' החכמה), שע"ז תהי' ההשפעה לפי-ערך כלי המקבל.

ג. ויש להוסיף, שהחילוק בין ב' הפירושים בענין האותיות יו"ד' תלוי בב' האופנים שיש בענין המילוי¹⁸ — י' ו' ד' שבאות יו"ד:

המילוי של כל אות ניכר בגילוי רק באמירת אות זו בפני עצמה, ולדוגמא: באמירת האות אל"ף ניכר המילוי דאל"ף, משא"כ באות אל"ף כפי שהיא חלק מתיבה שלימה, כמו תיבת "אמר", הנה אף שגם אז ישנו המילוי ל' פ', הרי זה באופן שניכר בגלוי רק הא'.

ובנוגע לעניננו:

ביאור אמו"ר הוא כפי שאות י' היא חלק מתיבה שלימה, שאז ניכר רק ה' (חכמה), ואילו המילוי ו"ד אינו ניכר בגלוי, שזהו כפי שבינה ודעת כלולים בחכמה; ואילו הביאור שבשאר המקומות הוא כפי שאות יו"ד היא בפ"ע, שאז ניכר בגלוי גם המילוי ו"ד.

ד. ולהעיר, שמלבד ג' האותיות דמילוי היו"ד, ישנו ענין רביעי — כללות האות יו"ד. וכמרומו בתיבת "ברוך" (יסוד אבא, חכמה, יו"ד) — שיש בה ד' אותיות.

וע"ד שמצינו בענין התשובה¹⁹ — כמבואר בלקו"ת²⁰ שיש ג' דרגות בתשובה: "סור מרע", "עשה טוב" ו"בקש שלום"²¹, ונוסף לזה יש גם דרגא רביעית — "בעל תשובה". ומבואר שם²², שג' התשובות נרמזים בג' האותיות בכ"ר, ובח"י הרביעית נרמזת בכללות תיבת "בכר"; והרי "בכ"ר" הו"ע "ברוך".

(משיחות מוצאי ש"פ עקב ומוצאי ש"פ ראה תשל"ח. ש"פ עקב תשמ"ח)

— ו —

השייכות דיו"ד שבשם לעשרים באב

א. יש לבאר גם הקשר והשייכות לעשרים באב:

"יו"ד שבשם, שיש בזה ג' בחי' והוא הג' אותיות יו"ד" — כולל בפרטיות ב' יו"דין, שהרי, מלבד אות י' שבמילוי דיו"ד, גם האותיות ו' ד' (שבמילוי דיו"ד) הם בגימטריא י'.

והרי, החשבון דב' יו"דין הוא — עשרים, שזוהי השייכות לעשרים באב, כולל גם הענין דכ"ף, ר"ת "כתר"¹.

ב. ויש להוסיף בזה — בפרטיות יותר:

בענין ב' יו"דין — כפי שכותבים שם השם² — ישנם כמה ביאורים³: (א) ב' יו"דין, ביחד עם המקף שעל גביהם, בציור וא"ו — הם מספר כ"ו, הגימטריא דשם הוי'. (ב) ב' יו"דין הם הר"ת דב' שמות הוי' — הוי' דלעילא והוי' דלתתא. (ג) ב' יו"דין כוללים ב' השמות הוי' אדניי, היו"ד שבהתחלת שם הוי' והיו"ד שבסוף שם אדניי.

ומכיון שבנדו"ד מדובר אודות הענין ד"ברוך", הרי, ע"פ ביאור אדמו"ר מהר"ש בהמשך חייב אדם לברך⁴ בגודל הענין ד"פותח בברוך וחותר בברוך"⁵, יתבאר עתה ע"פ אופן הג', שב' היו"דין הם באופן דפתיחה וחתימה, הפתיחה דהוי' והחתימה דאדניי.

ועפ"ז יש לבאר את הקשר והשייכות לעשרים באב:

בנוגע לקרבן העצים דעשרים באב שהביאו "בני פחת מואב בן יהודה", מ"בני דוד" ו"בני יואב"⁶, מבואר במק"א⁷ שהחילוק ביניהם, ש"בני דוד" עיקר עבודתם בלימוד התורה (ישכר), ו"בני יואב" עיקר עבודתם בכירור העולם (זבולון).

(1) ראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות — אות כ"ף ס"ב (ע' ע. וש"נ).
 (2) ראה שד"ח מערכת המ"ם כלל יב ס"ט (כרך ב תכד, סע"ב ואילך). וש"נ.
 (3) ראה ספר הערכים שם — אות אל"ף ס"א סק"ב וס"ז סק"א-ב — לענין שני היו"דין והוא"ו שבאל"ף. וראה הערה 10.
 (4) תרל"ח — פ"ח ואילך (סה"מ תרל"ח ס"ע קל ואילך).
 (5) ברכות מו, סע"א. וש"נ.
 (6) תענית כח, א.
 (7) לקו"ש ח"ד ע' 1104. ח"ט ע' 86 ואילך.

(18) ראה סידור (עם דא"ח) רלו, רע"ג ואילך.
 (19) ששייך להמסופר בפרשתנו אודות לוחות שניות, שבהם ניתוסף העילוי ד"כפלים לתושי" (איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו)
 ע"י עבודת התשובה.
 (20) בלק עג, ב ואילך.
 (21) תהלים לד, טו.
 (22) עה, ב.

אפילו תורה אין לו", אלא צ"ל תורה וגמ"ח¹⁷, וכן תפלה, שהיא הממוצע שמחבר¹⁸ תורה עם גמ"ח (בירור העולם), שלכן אסור לאכול קודם התפלה¹⁹.

(משיחות כ"ף מנ"א תשל"ח ותשמ"ו. ש"פ עקב, כ"ף מנ"א תש"כ. תשמ"א. תשמ"ה וש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשמ"ז)

— ד —

שטח — אות ד'

הטעם שמבאר כאן שענין השטח נרמז באות ד', ולא כפי שמבואר בדרך כלל שענין השטח נרמז באות ה' (ה' ראשונה — בינה — השטח דחכמה, וה' אחרונה — מלכות — השטח דז"א)¹ — בגלל שכאן מודגש הענין ד"לארקא":

נתבאר לעיל² ש"לארקא" מורה על המשכת כל עצם הדבר, ובאופן שנמשך למטה כפי שהוא למעלה, שלכן, מיד לאחרי "לארקא" שקאי על אות י' (נקודה), בא הענין ד"לאמשכא", שקאי על אות ו' (קו), ששם נמשך היו"ד כמו שהוא.

ואין זה כמו סדר ההמשכה דד' אותיות שם הוי", שלאחרי אות י' באה אות ה' (ולא אות ו') — שלא נמשך היו"ד כמו שהוא, אלא כפי שמתפשט בהשטח דאות ה', ורק לאח"ז בא הוא"ו, שעל ידו נמשך רק מהה"א למטה יותר — לה"א אחרונה, שהמשכה זו אינה באופן שנמשך עצם הדבר כפי שהוא למעלה, כמרומו גם ברגל השמאלי דאות ה', שנפסק מב' הקוין, להורות על ההפסק באופן ההמשכה למטה ("אף עשיתיו"³, אף הפסיק הענין)⁴.

אמנם, כאשר ההמשכה היא באופן "לארקא", שנמשך למטה עצם הדבר כמו שהוא, כמרומו בכך שאחרי היו"ד בא הוא"ו — הרי זה בא בשטח דאות ד', שאין בו רגל השמאלי, כיון שהמשכת העצם כמו שהוא (כפי שהיו"ד נמשך ע"י הוא"ו), אינה יכולה לבוא עד למטה ביותר, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

וב' האופנים הנ"ל שבהמשכת היו"ד קשורים עם ב' האופנים שיש בנקודת החכמה: נקודת ההשכלה (שלפני השטח וההתפשטות של ההתבוננות) ונקודת התמצית (שלאחרי השטח וההתפשטות של ההתבוננות).

(משיחת ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב תש"מ)

— ● —

(1) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתסח. (3) ישע"י מג, ז.
 (2) אות ג' ס"ב. (4) ראה תו"א מג"א צה, סע"ב ואילך.
 לקו"ת ר"פ בלק. ובכ"מ.

(17) ראה תו"מ חנ"ד ע' 326 הערה 32. הד' (גמ"ח).
 (18) בדוגמת הוי' שמחבר הוי' (תורה) עם עט, ד.
 (19) ברכות יו"ד, ב. וראה לקו"ת פינחס

לעקב שברגל⁵, ובלשון הרמב"ם⁶: "החכם .. צריך שיהי' ניכר (לא רק בחכמתו ובדעותיו, אלא גם) במעשיו במאכלו ובמשקו וכו'".

ויתירה מזה: התכלית היא ההמשכה למטה דוקא, ולכן, גם כפי שההמשכה היא עדיין בחכמה, מודגש בה לא רק הנקודה (י'), אלא גם הקו (ו') והשטח (ד'), שעל ידם דוקא תהי' ההמשכה למטה.

ג. ועוד ענין בזה — בשייכות לפרשת עקב:

בהתחלת פ' עקב נאמר: "והי' עקב תשמעון גו' ושמרתם ועשיתם גו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד ואת השבועה גו'", ומבואר בדרושי חסידות⁷ שג' הענינים דתשמעון ושמרתם ועשיתם, וכן ג' הענינים דברית חסד ושבועה, הם כנגד ג' הענינים דמחשבה דיבור ומעשה.

וגם ג' האותיות יו"ד הם כנגד מחשבה דיבור ומעשה: י' — כנגד מחשבה, כי י' מורה על חכמה שהיא נקודת וראשית התגלות המוחין⁸, והרי התגלות החכמה היא לכל לראש במחשבה⁹; ו' שענינו המשכה — כנגד דיבור¹⁰, וד', בחי' המלכות¹¹ — כנגד מעשה¹².

וקשור גם עם ג' הענינים שעליהם העולם עומד¹³ — תורה עבודה וגמילות חסדים¹⁴: תורה — הו"ע המחשבה (י'), עבודה, תפלה — הו"ע הדיבור (ו'), וגמ"ח, שכולל כל המצוות¹⁵ — הו"ע המעשה (ד').

וענינו בעבודה — שלא מספיק הי' (תורה) בלבד, אלא צ"ל גם המילוי דו"ד (תפלה וגמ"ח), כמארז"ל¹⁶ "כל האומר אין לי אלא תורה,

(13) להעיר שגם כללות ההשתלשלות נרמז באות יו"ד: כללות האות מורה על ספירת החכמה, שהיא ראשית וכללות ההשתלשלות (ובפרט בחי' יסוד אבא, שממנו נמשכת ההשפעה כו'); וג' האותיות יו"ד מורים על ג' הענינים דמחשבה (עליית הרצון) דיבור (עשרה מאמרות) ומעשה (ההתהוות בפועל) שעל ידם נעשה ענין ההשתלשלות בפועל — ע"ד ב' הענינים שב"תשמעון": כללות ענין המחשבה, ומחדו"מ כפי שכלולים בה (ראה אוה"ת פרשתנו ע' תעט. ע' תצב. ועוד).

(14) אבות פ"א מ"ב.
(15) ראה תו"א וישב כט, ג. לקו"ת ראה כג, ג. תצא לט, א. ובכ"מ.
(16) יבמות קט, ב.

(5) כהפתגם הידוע בפירוש מ"ש (תולדות כו, ה) "עקב אשר שמע אברהם", שגם ה"עקב" "שמע" (ראה סה"ש תרצ"ט ריש ע' 345. וש"נ).
(6) ה' דעות רפ"ה.
(7) ראה רד"ה והי' עקב תשמעון גו' דש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשי"ז; תשכ"ז (תו"מ ח"י"ז ע' 134; ח"י"ז ע' 281). וש"נ.
(8) ראה תניא שעה"ה"א פ"ח. ובכ"מ.
(9) ראה תניא אגה"ק רס"ה. ובכ"מ.
(10) ראה תניא אגה"ת ספ"ד. ובכ"מ.
(11) ראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות — אות דל"ת ס"א (ע' תצא ואילך).

(12) ראה לקו"ש ח"י"ז ע' 202. ח"י"ז ע' 323. ועוד.

— ה —
י' ו' ד' — בעבודת האדם

א. וביאור הענין וההוראה בעבודת האדם:

לכל לראש ובפשטות — הרי זה נוגע לפירוש כוונת הברכות, דכשם שצריך לכוין פירוש המלות כפשוטו, צריך לכוין גם הפירוש הפנימי ע"פ הזהר, ככל פרטי הענינים שמבאר אמו"ר.

ועוד זאת, שהרמז שקאי על חב"ד, מהוה הוראה בנוגע לאופן הכוונה — שלא די בכוונה שהיא באופן של נקודה בלבד, חכמה, אלא יש צורך שתהי' גם באופן של בינה, ועד לאופן של דעת (עכ"פ כפי שבינה ודעת כלולים בחכמה).

ב. ויש להוסיף שבענין זה מתבטא תוכן כללות העבודה:

כללות ענין העבודה הוא — לפעול ענין של ברכה והמשכה כו', החל ממצמד ומצב שצריכים להתחיל לפעול ענין הברכה שהי' חסר לפנ"ז, ועד לתכלית השלימות בענין הברכה — "מאה ברכות"¹, שקשור עם שלימות העבודה, כמובן מביאור הענין ד"ויהיו חיי שרה מאה שנה גו"².

ובזה גופא — צ"ל ענין הברכה לא רק באופן של נקודה, אלא באופן של המשכה מלמעלה למטה, ועד להתפשטות בכל שטח הגלות, כמרומז באות דל"ת, מלשון דלות; ועי"ז נעשה מד' — ה', שיש בה (לא רק ב' הקוין דמחשבה ודיבור, כבאות ד', אלא) גם השלימות דמעשה שבעולם העשי', הקשור עם עולם האצילות, כידוע בענין "אף עשיתיו"³.

ובפרטיות יותר בנוגע לענין החכמה (ענינה של אות יו"ד) — שלא די בכך שהמוח שבראש חדור בענין השכל, שהו"ע התורה, "חכמתכם ובינתכם"⁴, אלא השכל (דתורה) צריך לחדור בכל מציאות האדם עד

(3) ישעי' מג, ז. וראה לקו"ת ר"פ בלק.

ובכ"מ.

(4) ואתחנן ד, ו.

(1) מנחות מג, ב.

(2) ר"פ חיי שרה. וראה זח"א כג, א.

(3) אוה"ת חיי שרה קו, ב. ביאוה"ז להצ"צ שם ע' ע.